

ACȚIUNILE DIVIZIEI 10 INFANTERIE ÎN BASARABIA 1918-1919

Col.(r) Remus Macovei

Abstract

During May 1918 - August 1919 – the 10-th Infantry Division developed its actions in Bessarabia, acting to ensure the public order, taking part in actions to stop local revolts. In cooperation with frontier guard troops and Military Navy troops covered and then defended the new frontier on Dniester river. It also covered the retreat of the allied troops who acted in Ukraine, cooperating with these in order to defend the Dniester river frontier. At the very beginning of September 1919 they moved to Dobroudja in order to replace the French troops from Cadrilater.

Key words: Bessarabia, Dniester river, cover, defense, revolts.

*

Divizia 10 Infanterie, cea de a doua divizie a Corpului V Armată, era destinată să apere teritoriul Dobrogei. Pe parcursul Războiului pentru Reîntregirea Neamului aceasta va participa la o multitudine de acțiuni, în perioada august 1916 - decembrie 1919, în Muntenia, Moldova și Basarabia.

1. În perioada 1910 - 1916

La 1 aprilie 1910, prin Înaltul Decret nr. 1123 din 30 martie 1910, a fost înființată Divizia 10 Infanterie, cu sediul la Tulcea¹. Aceasta era în subordinea Corpului 5 Armată, fiind o divizie de rezervă, având ca misiune îmbunătățirea pregătirii militare a rezerviștilor prin concentrări.

În anul 1913, Divizia 10 Infanterie devine operativă, având la comandă pe generalul de brigadă Toma Constantinescu². Structura sa era următoarea:

- Comandamentul;
- Brigada 19 Infanterie cu Regimentele 33 și 39 Infanterie;
- Brigada 20 Infanterie cu Regimentele 38 și 40 Infanterie;
- Brigada 10 Artilerie cu Regimentele 3 și 20 Artilerie;
- Regimentul 1 Grăniceri;
- Compania Pioneri;
- Secția Telegrafie;
- Escadronul Ștafetă;
- Divizionul Coloană de Muniții Divizionare;

¹ Col.(r) Ionel Ștefănică, *Notă istorică a fondului de arhivă creat de Divizia 10 Infanterie pe anii 1910 - 1945; 1949 - 1951 și 1959*, în Revista Document nr.3 (77) /2017, p. 88.

² Va participa la Primul Război Mondial, în cadrul M.C.G., în subordinea generalului Prezan, murind în iarna anului 1917 răpus de tifosul exantematic.

- Ambulanța Divizionară”³.

În perioada 1913-1916 Divizia 10 Infanterie suferă numeroase restructurări. La 14 august 1916 divizia comandată de generalul de brigadă Artur Văitoianu⁴ avea următoarea structură:

- Cartierul Diviziei 10 Infanterie – dispus în Tulcea;
- Regimentul 10 Vânători, comandant locotenent colonel Petre Lolescu, dislocat în Tulcea;

- Brigada 19 Infanterie, comandată de colonelul Nicolae Mihăiescu, cu comandamentul în Călărași, având în subordine Regimentul 5 ”Ialomița”, nr. 23, comandat de colonelul C. Constantinescu, dispus în Călărași, și Regimentul 39 Infanterie “Petru Rareș”, comandat de colonelul Marin E. Ionescu, dispus în Cuza Vodă;

- Brigada 20 Infanterie, comandată de colonelul Petre Popovăț, cu comandamentul în Tulcea, având în subordine Regimentul 33 Infanterie “Tulcea”, comandant colonelul Atanase Mihăiescu, dislocat în Tulcea, și Regimentul 38 Infanterie “Neagoe Basarab”, comandant locotenent colonel Alexandru Bacalbașa, dislocat în Brăila;

- Brigada 40 Infanterie, comandată de colonelul (r) Ion Tarnovschi, cu comandamentul la Tulcea, având în subordine Regimentul 73 Infanterie, comandat de locotenent colonelul Dumitru Sachelarie, dislocat în Tulcea, și Regimentul 78 Infanterie, comandat de colonelul Ioan Racoviță, dislocat în Brăila;

- Brigada 10 Artilerie, comandată de generalul de brigadă Nicolae Rovinaru, cu comandamentul dispus la Brăila, având în subordine Regimentul 3 Artilerie, comandant colonelul Nicolae Condeescu, dislocat în Brăila, și Regimentul 20 Artilerie, comandant locotenent colonel Ion Bejulescu, dislocat în Călărași;

- Brigada 5 Călărași, comandată de colonelul Constantin Carataș, cu comandamentul în Brăila, având în subordine Regimentul 9 Călărași, comandant colonelul Romulus Scărișoreanu, dispus în Constanța, și Regimentul 10 Călărași, comandat de locotenent colonelul Camil Marini, dispus în Tulcea;

- Regimentul 5 Obuziere, comandat de Anastase Grigorescu;
- Batalionul 5 Pionieri, comandant locotenent colonel Gheorghe Negoiescu;

³ Ibidem, p 88.

⁴ A preluat comanda Diviziei 10 Infanterie la 10 Aprilie 1916.

- Spitalul Diviziei 10 Infanterie dispus în Tulcea⁵

2. În perioada 1916 - 1918

La declanșarea mobilizării, întreaga ordine de bătaie a diviziei a fost bulversată.

Forțele Diviziei 10 Infanterie vor fi dispersate astfel:

- Brigada 2 Infanterie (Regimentele 33 și 73 Infanterie) va fi dispusă la Medgidia

- Regimentul 20 Artilerie va fi dispus la Cacioc
- Regimentul 10 Vânători va fi dispus la zona Alexandria–Turnu Măgurele
- celelalte forțe au intrat în subordinea Armatei de Dobrogea.

Unitățile dispuse în apropierea Bucureștiului, încă de la începutul lunii august, constituiau rezerva strategică a armatei, fiind la dispoziția Marelui Cartier General⁶. La 22 august 1916 Divizia 10 Infanterie a primit ordin să se deplaseze la Oltenița pentru a acționa în sprijinul forțelor de la Turtucaia, dar ordinul s-a anulat. În cadrul Manevrei de la Flămânda, Divizia 10 Infanterie, compusă din Brigada 7 Infanterie (Regimentele 5, 20 și 33 Infanterie) și Brigada 20 Infanterie (Regimentele 45 și 73 Infanterie) au forțat Dunărea, la 17 septembrie, dar după trei zile unitățile au fost retrase pe malul stâng al Dunării⁷. În perioada 23 septembrie – 9 noiembrie 1916 Divizia 10 Infanterie, cu o nouă compunere – Escadronul ștafete, Regimentul 10 Vânători, Brigada 20 Infanterie (Regimentele 33 și 73 Infanterie), Brigada 9 Artilerie (Regimentele 9 și 18 Artilerie), Divizionul Coloane de Muniții, Compania 3 Pionieri, Secția 3 Telegrafie și Ambulanța Divizionară - va duce lupte de apărare pe Valea Prahovei: Clăbucet, Susai, Pichetul Râșnov, Diham⁸. În perioada 16 – 23 noiembrie 1916 Divizia 10 Infanterie, comandată de generalul de divizie C. Costescu⁹, având în compunere Brigada 19 Infanterie (Regimentele 10 Vânători și 34/74 Infanterie), Brigada 20

⁵ Ministerul Apărării Naționale, Marele Stat Major, Serviciul Istoric, *România în Războiul Mondial 1916 - 1919*, vol. 1, Monitorul Oficial, București, 1934, anexa nr. 42, p. 13.

⁶ Col.(r) Ionel Ștefănică, *op.cit.*, p. 89.

⁷ *Ibidem*, p. 89.

⁸ *Ibidem*, p. 89.

⁹ A comandat Divizia 10 Infanterie în perioada 3 - 23 noiembrie, când a fost luat prizonier, fiind militarul român cu gradul cel mai înalt capturat de inamic.

Infanterie (Regimentele 33 și 73 Infanterie) și Brigada 13 Artilerie, va participa la luptele de pe Argeș și Neajlov, suferind pierderi foarte mari¹⁰.

Divizia 10 Infanterie va fi retrasă pentru refacere în Moldova, unde va ajunge la 12 decembrie 1916, fiind dislocată în județul Vaslui, într-un raion cu centrul la Băcești.

Începând cu 12 ianuarie 1917 Divizia 10 Infanterie se dispune, pentru reorganizare, în raionul Borșa, Probota, Băleni, Rădeni, Perieni, Căndești, Sătrăeni, Roșcani, Cănești, Iacobeni, Vlădeni, Hălțeni și Găureni. La 1 mai 1917, conform ordinului nr. 268 al Corpului 5 Armată, Divizia 10 Infanterie se va dispune în județul Vaslui, în raionul Negrești, Lunca, Oniceni, Dumești, Onești, Rafoila, Dumbrava, Vulturești, Porponița¹¹. La 24 iulie 1917, conform ordinului M.CG nr. 2456, Divizia 10 Infanterie, comandată de Henri Cihoschi¹², începe deplasarea în zona Târgu Nicorești – Sârbi – Grozăvești – Hânțești – Piscu Corbului. La 29 iulie ajunge în raionul ordonat și se constituie în rezerva Armatei I-a. În perioada 29 iulie – 7 august 1917 militarii diviziei participă la luptele de la Panciu, Mărășești și Cosmești. În zilele de 4 – 6 august 1917, punctul culminant al bătăliei de la Mărășești, militarii Diviziei 10 Infanterie au apărat cu fermitate aliniamentul încredințat și au respins ofensiva inamicului. În ziua de 6 august, Divizia 10 Infanterie a luat parte la contraatacul executat de Divizia 13 Infanterie, contribuind la respingerea inamicului pătruns în adâncimea apărării acestei divizii. Regimentul 39 Infanterie a contribuit la reușita contraatacului din zona pădurii Răzoare, faptă care a dus la decorarea drapelului de luptă a acestui regiment cu Ordinul “Mihai Viteazu” clasa a III-a¹³.

Divizia va rămâne pe frontul din Moldova până la 25 aprilie 1918, când va fi înlocuită de Divizia 1 Infanterie. Unitățile diviziei se vor concentra în zona Nicorești – Tecuci - Barcea, fiind în măsură, conform ordinului M.C.G nr. 337, să se deplaseze în Basarabia¹⁴.

¹⁰ *Ibidem*, p. 89.

¹¹ *Ibidem*, p. 90.

¹² A preluat comanda Diviziei 10 Infanterie în data de 1 ianuarie 1917.

¹³ Ministerul Apărării Naționale, Statul Major General, Serviciul Istoric al Armatei – *Războiul de Întregire (1916 - 1919). Comandanți militari români*, Ed. Centrului Tehnic Editorial al Armatei, București, 2016, p. 34.

¹⁴ Col.(r) Ionel Ștefănică – *op.cit.*, p. 90.

3. Acțiunile desfășurate în Basarabia. 1918 – 1919

În ziua de 3 mai 1918, Divizia 10 Infanterie a primit de la M.C.G. ordinul nr.485, referitor la deplasarea prin marș pe jos, în Basarabia. Deplasarea va începe pe 5 mai, pe itinerarul Modruzeni – Tecuci – Galați – Reni – Bolgrad, etapele de marș fiind de 20 km. Divizia 10 Infanterie va ajunge cu toate unitățile în raioanele fixate până la 26 mai 1918. În următoarele șase zile Divizia 10 Infanterie va înlocui trupele Diviziilor 4, 5 Infanterie și 2 Cavalerie.

Dislocarea în Basarabia va fi următoarea: Comandamentul Diviziei la Ismail; Comandamentul Brigăzii 19 Infanterie la Bolgrad, cu Regimentul 23 Infanterie la Alexandrovka și Regimentul 39 Infanterie la Bolgrad; Comandamentul Brigăzii 20 Infanterie la Chilia Nouă, Regimentul 33 Infanterie la Ismail și Regimentul 38 Infanterie la Chilia Nouă; Comandamentul Brigăzii 10 Artilerie la Ismail, Regimentul 3 Artilerie la Chilia Nouă și Regimentul 20 Artilerie la Ismail; Batalionul 10 Pionieri la Broasca; Ambulanța divizionară la Bolgrad și Coloana de subzistență la Chislița¹⁵.

Comandantul diviziei, generalul de brigadă Henri Cihoschi, emite următorul ordin asupra modului de îndeplinire a misiunii în Basarabia:

- *Până la sosirea grănicerilor și autorităților vamale pe frontieră, paza acesteia cade în sarcina trupelor noastre, iar după ce trupele însărcinate cu paza frontierei vor fi înlocuite de către grăniceri, ele se vor retrage în interior, după ordinele ce vor primi;*

- *Misiunea generală a trupelor în Basarabia este: menținerea ordinii și liniștii în tot ținutul și împiedicarea jafurilor și crimelor, punându-se la adăpost viața și avutul cetățenilor. În acest scop se vor organiza patrulări și detașamentele necesare, raportându-se comandamentului orice incident;*

- *Se va relua instrucția trupelor și se va supraveghea și menține disciplina ofițerilor și trupelor, făcându-se programe de instrucție¹⁶.*

În plus comandantul diviziei mai face următoarele precizări:

Populația din Basarabia este într-o stare de spirit foarte susceptibilă după revoluția trecută, s-au semnalat numeroase cazuri de purtare aspră a

¹⁵ Arhivele Militare Române (AMR), Fond Jurnalul de operațiuni al D.10 în perioada 24 iulie 1917 – 30 iulie 1918, p. 262-263.

¹⁶ *Ibidem*, p. 264.

trupelor noastre față de această populație, înjurături, bătăi, arestări ilegale, etc, precum și abuzuri de diferite feluri. Toate acestea trebuiesc să înceteze, după unire toți sunt cetățeni ai statului și trebuiesc considerați ca atare, cei găsiți vinovați de nerespectarea legilor și ordonanțelor trebuiesc trimiși înaintea autorităților civile, iar pentru toate cazurile se va raporta Comandamentului diviziei pentru a lua înțelegere cu prefectii de județ și celelalte autorități după normele urmate la noi în țară. Se atrage atenția ca purtarea să fie de o potrivă de corectă față de toate naționalitățile și față de evrei. Aceștia din urmă dispun de organizația completă și de presa internațională și ori ce nedreptăți li se fac, este sigur că se aduce la cunoștința întregii lumi, ceea ce ne creiază o atmosferă grea, acum când avem nevoie de stima lumii. Față de coloniștii germani, se recomandă o atitudine în special binevoitoare, justificată prin spiritul de ordine ce domnește printre coloniști și marile interese ce avem de a-i menaja în împrejurările actuale;

S-au semnalat și se semnalează încă numeroase abuzuri de natură a compromite prestigiul oștirii. Majoritatea abuzurilor se fac la contrabande și la cumpărăturile de diferite alimente. Pentru contrabande, Comandantul Corpului V Armată, a dat ordine detaliate. În ce privește cumpărăturile, rechiziții importante, gărzile de la depozite, se ordonă ca comandanții de regimente să supravegheze de aproape pe toți cei însărcinați cu cumpărăturile pentru popotele ofițerilor și hrana trupelor și să-i aleagă nominal, dându-le autorizații speciale și cu număr de ordine, pentru ca să poată stârpi abuzurile și să se găsească repede vinovații;

Pe tot timpul șederii în Basarabia se va menține cea mai severă disciplină. Aceasta pentru a fi feriți de boala morală care a distrus armata rusă și care acum găsindu-se acasă are tot interesul să provoace și în armata română;

Acest lucru se obține prin convorbiri zilnice cu soldații, printr-un control cât mai des și prin mișcări și exerciții în ordine strânsă;

Este interzis absolut rechizițiile de orice natură;

Purtarea și ținuta corectă, atitudinea demnă și buna voința față de populație, acestea fiind mijloacele de a impune noilor cetățeni ai Basarabiei unite, va fi călăuza neclintită a șefilor și a trupei pe timpul șederii în Basarabia¹⁷.

¹⁷ *Ibidem*, p. 265-266.

În perioada 20 mai – 30 iunie 1918, conform Instrucțiunilor asupra demobilizării armatei nr. 2620 din 1 mai 1918, s-a executat demobilizarea corpurilor și formațiunilor Diviziei 10 Infanterie. Au rămas sub arme contingentele 1916, 1917, 1918 și 1919.¹⁸

Organizarea diviziei, dislocarea unităților și misiunile îndeplinite au rămas neschimbate până în toamna anului 1918. Prin Înaltul Decret nr. 3179, la 28 octombrie 1918, Armata Română a fost mobilizată. Divizia 10 Infanterie, începe mobilizarea la 28 octombrie, efectivele de război se vor completa cu oameni de la vatră, din completare, rezervă și miliții, până la contingentul 1894 inclusiv¹⁹. S-au mobilizat:

- Cartierul Diviziei;
- Cartierele Brigăzilor 19 și 20 Infanterie și 10 Artilerie;
- Patru regimente de infanterie (23, 33, 38 și 39) cu oameni din contingentele 1916 – 1912 inclusiv. Fiecare companie de infanterie va avea un efectiv de 100 – 120 militari. La fiecare batalion s-a desființat compania a patra cadre;
- Regimentul 10 Vânători;
- Regimentul 3 Artilerie era organizat pe 9 baterii x 4 tunuri de 75 mm și 6 chesoane de fiecare baterie;
- Regimentul 20 Obuziere era organizat pe 2 baterii de 105 mm, o baterie de 152,4 mm și o secție de 150 mm. Fiecare baterie avea 6 chesoane; La unitățile de artilerie complectarea s-a făcut cu militari din contingentele 1915 – 1908 inclusiv;
- Regimentul 10 Călărași a mobilizat un escadron de cavalerie cu un efectiv de 100 militari;
- Batalionul 10 Pioneri a mobilizat o companie pionieri, una secție poduri ușoare și o secție telegrafice;
- O secție Ambulanță având ca anexă o secție de autocamioane;
- O brutărie de companie cu 6 cuptoare având ca anexă un detașament de 50 trăsură²⁰.

La 28 octombrie 1918 ordinea de bătaie a Diviziei era următoarea:

- Comandant – general de brigadă Henri Cihoschi

¹⁸ *Ibidem*, p. 269.

¹⁹ AMR, *Jurnalul de operațiuni al D.10 I. pe timpul de la 28 octombrie – 31 decembrie 1918*

²⁰ *Ibidem*, p.1-2.

- Șef de Stat Major – locotenent colonel Gheorghe Rujinski
- Comandant Regimentului 10 Vânători – colonel Constantin Opreșcu
- Comandant Brigada 19 Infanterie – colonel Mihail Florescu
- Comandantul Regimentului 23 Infanterie – colonel Matei Mărășescu
- Comandant Regimentului 39 Infanterie – colonel Ion Marcovici
- Comandant Brigada 20 Infanterie – general de brigadă Constantin

Șerbescu

- Comandant Regimentului 33 Infanterie – colonel Ion Pascu
- Comandant Regimentului 38 Infanterie – locotenent colonel Victor

Fodoreanu

- Comandant Brigada 10 Artilerie – colonel Nicolae Condeescu
- Comandant Regimentului 3 Artilerie – colonel Nicolae Batar
- Comandant Regimentului 20 Obuziere – colonel Dumitru Gabur
- Comandant Batalionului 10 Pionieri – maior Izet Ali Cadâr²¹

Conform ordinului nr.123 din 28 octombrie 1918 emis de Corpul V Armată, Divizia 10 va trece la acoperirea frontierei pe Nistru și Dunăre între Cioburci și Reni, fiind întărită cu Regimentul 9 Vânători, și Regimentele 6 și 11 Roșiori, având în principal misiunea de a interzice trecerea oricărei trupe străine pe teritoriul nostru.²²

Comandantul Diviziei 10 Infanterie va organiza următoarele subsectoare de acoperire:

- Sectorul Bender – între Grigoriopol și Palanca – cu Regimentele 39 Infanterie, 9 Vânători și 11 Roșiori, 2 baterii de artilerie, comandant generalul Olteanu;

- Sectorul Akerman – de la Palanca la Vâlcov – cu Regimentele 38 Infanterie și 6 Roșiori, o baterie de artilerie din Regimentul 3 Artilerie, comandant generalul Panaitescu;

- Sectorul Ismail – de la Vâlcov la Reni - cu 2 batalioane din Regimentul 33 Infanterie, un divizion din Regimentul 20 Obuziere și un divizion din Regimentul 3 Artilerie, comandant generalul Constantin Șerbescu Forțele din acest sector vor acționa în cooperare cu unități din Divizia de Dunăre.²³

²¹ *Ibidem*, p. 4-6.

²² *Ibidem*, p. 7.

²³ *Ibidem*, p. 8-9.

La 29 octombrie 1918, ora 13.37 comandantul Brigăzii 20 Infanterie primește următorul ordin de la comandantul Corpului V Armată, generalul Pătrașcu:

Din înalt ordin trimiteți imediat un detașament din 15 – 20 oameni cu un ofițer la Tulcea să treacă până la ora 13.00. Ordinul avea și următoarea adnotare Imediat să treacă, pe orice cale. Generalul Constantin Șerbescu ordonă plutonului de grăniceri din localitatea Regele Carol, sub comanda locotenentului Dumitriu, să treacă imediat la Tulcea și ordonă unei companii de infanterie din Regimentul 33 Infanterie, dispusă în Ismail, să treacă la Regele Carol. Trecerea plutonului s-a făcut la ora 16.00, în ciocnirea cu trupele bulgare un militar fiind împușcat, iar ceilalți au fost luați prizonieri, cu excepția unui caporal. Bulgarii au executat salve de artilerie asupra localității Rege Carol, fără a produce victime omenești, doar câteva animale fiind ucise pe câmp. Din ordinul generalului Șerbescu, trupele române nu au răspuns nici cu focuri de artilerie, nici cu focuri de infanterie²⁴.

La 8 noiembrie 1918, orele 03.00, locotenentul Dimitriu și toți soldații luați prizonieri vor fi eliberați de bulgari și trecuți în Delta²⁵.

În această perioadă militarii Diviziei 10 Infanterie sunt implicați în câteva incidente. În noaptea de 12/13 noiembrie 1918, 15 soldați, trimiși pentru internare în Sanatoriul Bugaz, care cantonau în cătunul Slobodna, au fost bătuți de locuitori. Un pluton a restabilit ordinea și a arestat pe doi dintre făptași. S-a dat ordin în toate sectoarele de a se purta cu cea mai mare energie, dacă vreun locuitor mai atinge vreun soldat²⁶.

La 3 decembrie 1918, locotenentul Lovinescu, din Regimentul 10 Călărași, a fost agresat de locuitori din comuna Troianul Nou. Un detașament de 80 de militari din Regimentul 33 Infanterie s-a deplasat în localitate, arestându-i pe cei care au comis această faptă²⁷.

La 23 noiembrie 1918 au sosit în portul Tulcea un remorcher și un șlep, cu trupe franceze. Cei 100 de militari din Regimentul 61 Infanterie, comandați de un locotenent, vor debarca în Tulcea, a doua zi dimineața, la ora 07.00. Locotenentul francez, într-o discuție cu comandantul companiei de infanterie din Regele Carol, a declarat că imediat ce va fi înlocuită poliția

²⁴ *Ibidem*, p. 16-17.

²⁵ *Ibidem*, p. 37.

²⁶ *Ibidem*, p. 42.

²⁷ *Ibidem*, p. 71.

bulgară din Tulcea, militarii români vor putea trece la Tulcea. De la Divizia 10 Infanterie se comunică să se dea curs acestei invitații numai după primirea aprobării de la acest eșalon²⁸. La 27 noiembrie 1918, ora 14.30, la cererea comandantului detașamentului francez, Compania de Infanterie din Regimentul 33 Infanterie va trece în Tulcea, pentru a participa la menținerea ordinii în localitate și zona limitrofă. Din această companie, un detașament de 20 grade inferioare, care au fost puși la dispoziția Prefecturii Tulcea, s-au deplasat, însoțiți de militari francezi, în comunele Camber, Enisala și Satu Nou²⁹. La 30 noiembrie 1918, în urma ordinului primit de la comandantul detașamentului francez din Tulcea, compania din Regimentul 33 Infanterie a trimis, pentru restabilirea ordinii și siguranței avutului locuitorilor, câte un post fix format din 4 militari în următoarele localități: Parcheș, Frecăței, Carcaliu, Amcearca, Satu Nou, Ortachioi, Bașchioi, Congaz, Sarichioi, Camber, Ciucurova, Visterna, Slava Rusă, Ciamurlia, Beidaud, Casimcea, Râmnicul de Jos, La fiecare post a fost repartizat și câte un jandarm. La Babadag s-au trimis 9 soldați, sub comanda unui plutonier, cu misiunea de a patrula în comunele din jurul acestui oraș, unde existau bande de comitații care se dedau la jafuri³⁰. La această dată, compania franceză avea în Tulcea 30 de militari, ceilalți acționând în județ. Garnizoana românească din Tulcea avea la dispoziție 21 de militari, inclusiv cei de la serviciu³¹.

La 13 decembrie 1918, urmare a comunicării de către comandantul francez al detașamentului din Tulcea că nu mai are nevoie de sprijinul militarilor români, și în conformitate cu ordinul nr. 180022 al Corpului V Armată, Compania 6/ Regimentul 33 Infanterie va fi trecută la Ismail. Au rămas în Dobrogea, pentru încă câteva zile, posturile din Slava Rusă, Casimcea, Satu Nou și Râmnicul de Jos și un post de 4 militari la Regele Carol³². La 15 decembrie 1918, ultimii militari ai Companiei 6 au ajuns la Ismail³³.

Începând cu 13 decembrie, conform ordinului M.C.G nr. 2559, generalul de brigadă Henri Cihoschi este mutat la M.C.G ca Subșef Stat Major și predă comanda Diviziei 10 Infanterie, generalului Șerbescu Constantin, comandantul

²⁸ *Ibidem*, p. 53

²⁹ *Ibidem*, p. 59.

³⁰ *Ibidem*, p. 66.

³¹ *Ibidem*, p. 70.

³² *Ibidem*, p. 83.

³³ *Ibidem*, p. 89.

Brigăzii 20 Infanterie³⁴. Cu această ocazie, generalul Henri Cihoschi, la 17 decembrie 1918, emite următorul Ordin de Zi :

Ofițeri, subofițeri, caporali și soldați

Mă despart de voi cu mare părere de rău; a-și fi dorit să vă conduc și să vă văd de aproape făcându-vă datoria până la sfârșitul războiului, cu aceeași dragoste de Țară, Tron și șefi, după cum v – ați făcut – o și până acum.

Amintiri puternice mă vor lega de ofițerii și trupele Diviziei X - a, începând de la lupta dată de noi contra boalelor și lipsurilor de tot felul de pe zona de reorganizare, continuată cu zilele grele, dar glorioase, de luptă contra dușmanului de la Mărășești și ajungând la zilele frumoase de azi când am pus piciorul nostru în scumpa Basarabie și când avem fericirea să întrevădem îndeplinită dorința străveche a neamului nostru, ca din Tisa până la Nistru, Dunăre și Mare să nu existe decât Țara Românească.

Mulțumesc comandanților și trupelor pentru toată munca și deosebitul avânt desfășurat în timpul celor 23 de luni cât am comandat această divizie.

Un gând pios mă face să închin cea mai din urmă și mai sfântă amintirea, camarazilor noștri, ofițeri și grade inferioare, care nu mai sunt, jertfîndu-și viața în serviciul Patriei și pentru fericirea viitoare a neamului Românesc.

Ofițeri, subofițeri, caporali și soldați.

Înainte de a mă despărți de voi, țin să vă reamintesc că nu este chip mai mare de a face datoria, decât din ascultarea șefilor noștri în orice împrejurări și în toate faptele să vă călăuziți de dragostea de neam, Țară și Tron.

Vă urez rămas bun și Dumnezeu să vă ajute și de aici înainte, ca sănătoși și bravi, să ridicați tot mai mult cinstea Diviziei a X-a , care îmi va fi totdeauna scumpă.

Dat la Marele Cartier General din București, astăzi 17 decembrie 1918.

Fost comandant al Diviziei a 10-a

General Cihoschi³⁵

La 21 decembrie 1918, prin ordinal M.C.G. nr. 2880, la comanda Diviziei 10 Infanterie a fost numit generalul de brigadă Ghinescu Ioan. Va lua comanda diviziei începând cu 11 ianuarie 1919, ocazie cu care emite următorul Ordin de Zi:

³⁴ Comandant al Diviziei 10 Infanterie va fi numit generalul Ioan Ghinescu.

³⁵ p. 84-85.

Ofițeri, subofițeri, caporali și soldați

Din înalta bunăvoință a M.S. Regelui, mi s-a încredințat comanda Diviziei a X-a pe care am avut onoarea să o comand în 1916 în luptele de pe Valea Prahovei.

Mă mândresc că mă regăsesc astăzi din nou în capul vitejilor care s-au ilustrat în tot cursul războiului, în luptele de pe Valea Prahovei, în cele de la Mărășești și peste tot unde această divizie a fost chemată prin împrejurările operative.

Prin bravura voastră, alături de ceilalți camarazi ce au făcut România Mare de astăzi, de care se bucură tot Neamul Românesc.

Prin sacrificiile ce voi ați făcut, binemeritați de la Patrie. Numele vostru va figura în istorie, servind de pildă generațiilor care urmează. Aducându-vă aceste laude meritate de voi, camarazi, vă atrag însă atenția că eforturile voastre nu sunt la sfârșit.

România Mare, creată prin bravura voastră, trebuie să fie consolidată și ea are încă nevoie de sprijinul vostru.

Apelăm la sentimentul vostru de iubire de Țară, de care ați dat dovadă strălucită prin bravura ce ați arătat pe câmpul de luptă, și vă invit să nu slăbiți entuziasmul vostru patriotic și activitatea voastră întrucât îndeplinirea datoriilor voastre, pentru a fi gata să faceți față cu aceiași vitejie și spirit de sacrificiu, dacă împrejurările o vor cere.

Urând ca noul an să întărească clădirea României Mari, făcută de voi, vă doresc la toți sănătate și spor la muncă, la care sper că veți așterne aceiași râvnă și voie liberă, cu conștiința voastră liniștită că v-ați făcut toată datoria față de Țară, vă îndemn să săvârșiți opera voastră.

Dat la Cartierul Diviziei a X-a la Bolgrad, astăzi 16 ianuarie 1919.

Comandantul Diviziei a X-a

General Ghinescu³⁶

La 3 martie 1919, s-a primit, de la Corpul V Armată, ordinul 625, care preciza că în urma înțelegerii cu Comandamentul francez de la Odessa, un detașament format din Regimentul 39 Infanterie, un escadron din Regimentul 11 Roșiori, o baterie din Regimentul 3 Artilerie, comandat de colonelul Ioan Marcovici, să treacă Nistru și să ocupe Tiraspolul și Razdelnaia, în cooperare cu trupe franceze, de valoarea unui pluton în fiecare

³⁶ AMR, *Jurnal de operațiuni de la 1 -31 ianuarie 1919*, p. 15-16.

localitate, și o secție de tancuri, transportată de la Odessa³⁷. Comandantul acestor forțe, colonelul Ioan Marcovici, va ține permanent legătura cu generalul francez Nerel, comandantul Diviziei 30 Infanterie franceză, al cărui stat major va funcționa la Tiraspol. Misiunea va înceta, cu aprobarea generalului francez D'Anselme, la 12 aprilie 1919, când trupele române se vor retrage la Tighina³⁸.

La 6 aprilie 1919, trupele aliate (franceze, grecești și poloneze), care au acționat la Odessa, au început retragerea în Basarabia, la sud de linia Dubăsari, Chișinău, Huși, în conformitate cu ordinul M.C.G. nr. 93 din 6 aprilie 1919³⁹.

Acoperirea Nistrului pe timpul asigurării retragerii trupelor aliate s-a făcut de unitățile române care s-au găsit în lungul Nistrului, între Grigoriopol și Bugaz, în colaborare cu unități franceze din Divizia 16 Infanterie, comandate de generalul Dessort, concentrate în zona Bender.

La solicitarea generalului D'Anselme, trupele române vor fi înlocuite, de la dreapta spre stânga (de la Bugaz spre Tighina), cu următoarele excepții:

- Grănicerii au rămas pe frontieră, continuându-și îndeplinirea serviciului, în strânsă legătură cu comandamentele aliate;
- Jandarmii rurali au rămas în localitățile în care erau dispuși;
- În fiecare oraș a fost numit un ofițer superior român, cunoscător de limba franceză, comandant al pieții;
- Autoritățile administrative, Prefecții, primarii, administratorii financiari și din vamă au continuat să-și îndeplinească funcțiile în mod normal. Pe lângă Prefecții de Poliție au fost atașați agenți secreți francezi⁴⁰.

După retragerea trupelor aliate în Basarabia dispozitivul de apărare s-a asigurat astfel:

- Sectorul de nord ocupat de trupele Corpului V Armată
- Sectorul de sud, ocupat de trupe franceze, grecești și poloneze, comandat de generalul D'Anselme, cu punctul de comandă la Bolgrad.
- Linia de despărțire între cele două sectoare: Telika – Cincireni – Costești – Pogonești (est Huși)⁴¹.

³⁷ AMR, *Jurnalul de operațiuni D.10I. pe timpul de la 1-31 martie 1919*, p. 79.

³⁸ AMR, *Jurnalul de operațiuni D.10 I. pe timpul de la 1 – 30 aprilie 1919*, p. 214.

³⁹ *Ibidem*, p. 182.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 190.

⁴¹ *Ibidem*, p. 269.

Sectorul de nord era apărat de Divizia 1 Cavalerie, Divizia 9 Infanterie și Divizia 10 Infanterie. Rezerva corpului de armată era formată din Divizia 4 Infanterie, cu forțele dispuse la Iași și Chișinău.

Divizia 10 Infanterie, cu punctul de comandă la Chișinău, avea realizat, la 25 aprilie 1919, următorul dispozitiv;

- Sectorul Budiești - ocupat de Brigada 19 Infanterie, comandată de colonelul Forescu, cu punctul de comandă la Budești, având următoarea compunere: Regimentul 23 Infanterie, Regimentul 39 Infanterie (2 batalioane), divizionul 2 din Regimentul 3 Artilerie, bateria 4 din Regimentul 20 Obuziere. Efective – 2.040 puști, 68 puști mitraliere, 48 mitraliere, 12 tunuri de 75 mm, 4 obuziere de 105mm;⁴²

- Sectorul Tighina – ocupat de Brigada 20 Infanterie, comandată de generalul Șerbescu, cu punctul de comandă la Tighina, având următoarea compunere: Regimentul 33 Infanterie (2 batalioane), câte un batalion din Regimentele 38 și 39 Infanterie, câte o baterie din Regimentele 3 Artilerie și 20 Obuziere și Batalionul 10 Pionieri (o companie și o secție de telegraf). Efective – 1.440 de puști, 48 puști mitralieră, 32 mitraliere, 4 tunuri de 75 mm, 4 obuziere de 105 mm;

- Sectorul Cetatea Albă – ocupat de Brigada 10 Artilerie, comandată de colonelul Condeescu, cu punctual de comandă la Cetatea Albă, având următoarea compunere: Regimentul 38 Infanterie (2 batalioane) , un divizion din Regimentul 3 Artilerie și un escadron din Regimentul 6 Roșiori. Efective: 600 baionete, 20 puști mitralieră, 14 mitraliere, 100 de săbii, 8 tunuri de 75 mm;

- Sectorul Dunărea, comandat de colonelul Dumitru Gabur, comandantul Regimentului 20 Obuziere, cu postul de comandă la Ismail, având următoarea compunere: un batalion din Regimentul 33 Infanterie, o companie din Regimentul 38 Infanterie, o baterie de 75 mm și una de obuziere, o companie de pionieri. Efective: 480 baionete, 16 puști mitralieră, 10 mitraliere, 4 tunuri de 75mm, 2 obuziere de 150 mm.

Începând cu 26 aprilie 1919, unitățile Diviziei 10 Infanterie predau sectoarele avute în primire trupelor franceze, grecești și poloneze și se concentrează în sectorul de apărare cuprins între;

- La sud - Telika – Cincireni – Costești – Pogonești
- La nord – Vadu Roșca – Contizani – Sculeni

⁴² *Ibidem*, p. 247.

În perioada 2-7 mai 1919, conform ordinului nr. 730 al Grupului general Popovici, Divizia 10 Infanterie va fi înlocuită de către Divizia 4 Infanterie și se va concentra pentru refacere în raionul: Chișinău, Colonica, Mireni, Cîrca, Pogoi, Budai, Grozești, Zimbreni, Brăilov. Punctul de comandă va fi dispus la Chișinău. Începând cu 5 mai 1919, Divizia 10 Infanterie a primit ordin să ia măsuri pentru a înăbuși o eventuală răscoală în orașul Chișinău și în zona limitrofă acestuia.

În ziua de 10 mai, începând cu ora 11.00, la cererea ministrului Ciugureanu, s-a organizat o paradă în Chișinău, organizată de Divizia 10 Infanterie. Au participat:

- Un batalion de infanterie;
- O companie din Regimentul 10 Marș;
- Un escadron de cavalerie;
- Două secții de artilerie;
- Fanfarele reunite ale Regimentelor 20 Obuziere și 23 Infanterie.

Jandarmii pedestri și rurali au asigurat ordinea. Defilarea s-a desfășurat în fața Palatului Episcopal. După defilare muzicile despărțite, între orele 16 – 20.00, au cântat în grădina publică și în grădina Sobolului. După defilare, generalul Popoviciu, mulțumește comandantului Diviziei 10 Infanterie pentru *ținuta ostășească a trupei și ofițerilor precum și pentru prea buna defilare*⁴³.

La 16 mai 1919, Divizia 10 Infanterie are următoarea grupare a forțelor:

- Brigada 19 Infanterie- comandată de colonelul Forescu, dispusă în sectorul: Telika – Nijneaja Jora – Mihailovka, având următoarea compunere: Regimentul 23 Infanterie, Regimentul 39 Infanterie (2 batalioane), un grup de artilerie (3 baterii de câmp și o baterie de artilerie grea). Efective – 2.342 puști, 124 puști mitraliere, 64 mitraliere, 12 tunuri de 75 mm, 4 obuziere de 105 mm⁴⁴;

- Brigada 20 Infanterie, comandată de generalul Șerbescu, având următoarea compunere: Regimentul 33 Infanterie (2 batalioane), Regimentele 38 (2 batalioane). Efective – 1.660 puști, 72 puști mitralieră, 32 mitraliere;

- Brigada 10 Artilerie, comandată de colonelul Condeescu, având următoarea compunere: Regimentul 3 Artilerie (două divizioane și o baterie

⁴³ AMR, *Jurnalul de operațiuni asupra evenimentelor și operațiunilor petrecute în timpul de la 1 - 31 mai 1919*, p. 342.

⁴⁴ AMR, *Jurnalul de operațiuni asupra evenimentelor și operațiunilor petrecute în timpul de la 1 - 30 aprilie 1919*, p. 247.

de poziție rusă de 76 mm) și Regimentul 20 obuziere (patru baterii). Efective: 24 tunuri de 75 mm, 8 obuziere de 105 mm, 4 obuziere de 152,4 mm, 2 obuziere de 150,4 mm rusești, 12 mitraliere;

- Regimentul 10 Marș - la Chișinău, efective 1.400 baionete;
- Batalionul 10 Pionieri – la Buicani;
- Escadronul divizionar – la Chișinău;
- Forțe dislocate în alte zone; Batalionul 3 din Regimentul 39 Infanterie – la Tighina, efective: 365 baionete, 18 puști mitralieră, 8 mitraliere; Batalionul 2 din Regimentul 33 Infanterie – la Ismail, efective – 313 baionete, 18 puști mitralieră, 8 mitraliere; Batalionul 2 din Regimentul 38 Infanterie – la Cetatea Albă, efective – 467 baionete, 18 puști mitraliere, 8 mitraliere;

- Servicii – Coloana 10 subzistență la Ungheni, Ambulanța divizionară la Chișinău, Spitalul Diviziei 10 Infanterie la Tighina și Brutăria de campanie la Chișinău⁴⁵.

În noaptea de 27 mai 1919, începând cu ora 03.30, s-a declanșat incursiunea bolșevică de la Bender – Tighina. Aproximativ 300 de bolșevici au forțat Nistru și, sprijiniți de bolșevicii din oraș, au pătruns în localitate. Pentru respingerea atacului bolșevic au acționat un batalion și jumătate de tiraliori algerieni și două secții de mitraliere din Batalionul 2 al Regimentului 38 Infanterie, comandat de maiorul Boly. După trei ore de luptă, bolșevicii au fost siliți să se retragă. Cei capturați au fost executați, mai puțin dezertorii români care au făcut parte din această grupare bolșevică, aceștia fiind trimiși în judecata Curții Marțiale. Pe timpul confruntării, un soldat român a fost rănit, alți 4 fiind capturați. Au fost distruse o mitralieră și au fost capturate de inamic 10 puști, 8 pumnale și 8 revolve⁴⁶.

Începând cu 8 iunie 1919, Divizia 10 Infanterie pune temporar mare parte din artileria sa la dispoziția Diviziei 5 Infanterie, care înlocuiește trupele aliate din Basarabia.

La 1 august Divizia 10 Infanterie se afla în următoarea situație:

- Comandamentul – la Chișinău;
- Brigada 19 Infanterie – dispusă în raionul Kimișeni – Vadu lui Vodă – Onicani – Girtopol Bol, având următoarea compunere: Regimentele 23 și 39

⁴⁵ AMR, *Jurnalul de operațiuni asupra evenimentelor și operațiunilor petrecute în timpul de la 1 – 31 mai 1919*, p. 357-360.

⁴⁶ *Ibidem*, p. 385-387.

Infanterie (fiecare cu trei batalioane), o companie pionieri. Efective – 2.853 baionete, 108 puști mitralieră, 48 mitraliere;

- Brigada 20 Infanterie – dispus în raionul Chișinău - Pugoii – Cipata, având în componere doar Regimentul 38 Infanterie (3 batalioane). Regimentul 33 Infanterie era pus la dispoziție Diviziei 5 Infanterie. Efective – 1.622 baionete, 54 puști mitraliere, 23 mitraliere.

- Batalionul 10 Pionieri – dispus la Buicani.

- Brigada 10 Artilerie – dispusă la Sinzera - Mirani, având în componere: Regimentul 3 Artilerie (bateriile 1, 3, 7, 8, 9) și Regimentul 20 Obuziere (bateriile 1 și 4). Celelalte subunități erau puse la dispoziția Diviziei 4 Infanterie – (bateria 6 /Regimentul 3 Artilerie) și a Diviziei 5 Infanterie (bateriile 2, 4 și 5 /Regimentul 3 Artilerie și bateriile 2 și 3 /Regimentul 20 Obuziere). Efective – 20 de tunuri de 75 mm, 2 obuziere de 150 mm, 4 obuziere de 1.005 mm;

- Escadronul de cavalerie – dispus în Chișinău. Efective – 64 de săbii⁴⁷.

Conform ordinului M.C.G. nr. 30112 din 15 august 1919⁴⁸, Divizia 10 Infanterie primește ordin să se pregătească pentru a se deplasa în Dobrogea de sud.

În perioada 15-23 august s-au luat măsuri pentru înlocuirea și concentrarea tuturor forțelor diviziei aflate detașate la Diviziile 4 și 5 Infanterie. Deplasarea Diviziei 10 Infanterie - 13.896 militari, 2.511 cai și 1.113 trăsuri - se va executa în perioada 23 august – 17 septembrie 1919, cu ajutorul a 40 de garnituri militare.

În noua zonă de dislocare forțele Diviziei 10 Infanterie, se vor dispune, conform ordinului M.C.G. nr.3147 din 22.08.1919, astfel:

- Comandamentul diviziei, cu secțiile de telegrafie cu și fără fir - la Călărași;

- Comandamentul Brigăzii 19 Infanterie la Ostrov;

- Comandamentul Regimentului 23 Infanterie cu Batalioanele 2 și 3 la Călărași, Batalionul 1 la Modelu (4 km est Călărași);

- Comandamentul Regimentului 39 Infanterie cu Batalionul 1 la Ostrov, Batalioanele 2 și 3 - la Almalău;

⁴⁷ AMR, *Jurnalul de operațiuni asupra evenimentelor și operațiunilor care au avut loc pe timpul de la 1 – 31 august 1919*, p. 447- 448.

⁴⁸ AMR, Fond Divizia 10 Infanterie, *Jurnalul de operațiuni pe timpul de la 1–30 septembrie 1919*, p. 486- 487.

- Comandamentul Brigăzi 20 Infanterie la Cobadin;
- Comandamentul Regimentului 33 Infanterie cu Batalionul 2 la Plopeni (Cavalcar), Batalionul 1 la Negrești (Carabacâ), Batalionul 3 la General Scărișoreanu (Enghez);
- Comandamentul Regimentului 38 Infanterie cu Batalionul 1 la Cobadin, Batalionul 2 și 3 la Călugăreni (Caceamac);
- Comandamentul Brigăzii 10 Artilerie la Călărași;
- Comandamentul Regimentul 3 Artilerie cu Divizionul 1 la Rosetti (10 km est Călărași), Divizionul 2 la Osmancea, Divizionul 3 la Bugeac;
- Comandamentul Regimentului 20 Obuziere cu Bateriile 1 și 4 la Călărași, Bateriile 2 și 3 la Ciocârlia (Biulbiul);
- Batalionul 10 Pionieri la Medgidia;
- Escadronul de cavalerie la Ciobănița (Ageamler);
- Centrul de Instrucție – Mircea Vodă (1 km vest Călărași);
- Ambulanța Divizionară – o secție la Cobadin și una la Călărași;
- Depozitul de subzistență și Depozitul de Muniții la Cernavoda;
- Brutăria - 2 secții la Cobadin și o secție la Ostrov⁴⁹.

Până la începutul lunii decembrie 1919, o parte din forțele Diviziei 10 Infanterie se vor deplasa în garnizoanele de dislocare la pace: Tulcea, Brăila și Călărași. Excepție fac următoarele subunități care, în perioada 3-5 decembrie 1919, vor înlocui trupele franceze din Cadrilater:

- Batalionul III din Regimentul 33 Infanterie la Bazargic,
- Batalionul II din Regimentul 23 Infanterie la Silistra,
- Batalionul I din Regimentul 23 Infanterie la Turtucaia.

Până la 21 ianuarie 1920 acestea vor fi înlocuite de unități ale Diviziei 9 Infanterie și se vor deplasa și ele în garnizoanele de dislocare la pace.

⁴⁹ *Ibidem*, p. 486-487.